BIBLJOTEKA JAGIELLOŃSKA

860

Nro 5. Kijów d. 1 Marca 1864 r.

Ukrainiec.

W imie Boha Otca i Syna i Swiataho Ducha i Swiatoj naszij Matrony Pocziejowskij Pozdrowlenie.

Bracia Mazury Litwini i wszyscy którzyście walczyli z barbarzyństwem nieupadajcie na duchu, bo bis moskal jeszcze niepoliczył się z namy, co Wy zaczęli na nas przychodzi końca zakończyć, wszyscyjmy jednij ziemi synowie i Obywatele Polski najechanej, okradzionej i ukrzyżowanej. — Bis Moskal naprowadził na nas Niemców dziś przekupił rządy całej Europy całej Europy aby nas na wieki poddać pod swe jarzmo. Lecz my temu wszystkiemu podołamy, bo jest nas przeszło 20 milionów braci spojonych miłością, wytrwałością, poświęceniem i męczeństwem, a wszystkich ożywionych jednym duchem...... Sława więc Bohu, bo już zorza wolności, swobody, szczęścia nam weszła i świecić nieprzestanie a chwała Wam Mazury i wszyscy, z pomiędzy namy żeście nam zapoczątkowali, wytrwali i oczy otworzyli oświecili. Nasz lud niepojmował aby można było prowadzić partyzantkę z tak potężnym carem, zawsze wypatrywał wypadków zewnętrznych, zdawało Mu się że wojna Krymska takowe nastręczyła, ale jakoś panom się niechciało i zeszło na niczem: Wasz okrzyk do broni, niespodziewany, jakoś nas z letargu przebudził, Hramoty złota zupełnie na nogi postawiły, Wasza wytrwała partyzantka utwierdziła przekonanie że zwyciężym i Nasza wygrana a Wasze odezwy oświeciły nas i zapaliły miłość w naszych sercach ku Wam nasi bracia od wieków i na wieki wieków Amen. Piszemy do Was ten numer Waszym dyalektem abyście prędzej go zrozumieli, oświecili w waszych zamiarach lub zastosowali się do naszych widoków. Wasze pisma odbieramy nieregularnie, bo czasami przejdą przez dziesięć wsi a w jedenastej schwyta jaki sprawnik lub pop carski i szpieg: najpewniejsze są przesyłki chłopskie te częściej nas dochodzą.... Piszcie po Polsku bo my doskonale rozumiemy i niepotrzeba tłumaczów. — Odezwa do Popów sprawiła na nich wielkie wrażenie, zaczynają dumać nad sytuacyą Kraju i za Carem już nieprzemawiają. Radziliśmy to samo powtórzyć Czerwonym Żupanom, na których liczymy że w razie ruchu naszego, potrafią wstrzymać i zatrudnić Korpus Kaukazkie aby nam tyłu lub boków nie zaszły. Całą waszę Krucyatę na Warszawę w zupełności zatwierdzamy lecz ostrzegamy was zarazem że Nieprzyjaciel także wie o tem i ten korpus który stawia pod Kaliszem ma zarówno działać na Wasze tyły. My byśmy to samo zrobili byli, lecz wróg także porzuł pisma nosem i stawił ten Korpus nad morzem. Po co mamy mu niepotrzebnie mięsa dostarczać i dać mu użytkować z armacisków, on w miejscu długo stać niemoże, a my z innych stron możemy to samo uskutecznić a tymczasem zatrudniajcie go drobną partyzantką, i trzymajcie na wodzy jak to dotąd robiliście. Przez ten czas my się lepiej porozumiemy z Czerwonymi Żupanami, zaopatrzym się w Bosaków których na raz trudno znaleźć, a którym nigdy na butach u nas niezabraknie. Możeby nawet i lepiej było na początek abyście nam waszego Bosaka odstąpili sami to oceniecie.... — Dziś potrzebujemy Oficerów ale oficerów nieod parady: takich który odważnie i roztropnie na wroga prowadzą — który chlebem i trudami żołnierza, potrafią się obejść — który nawet ubraniem zbliżą się do ludu jako tańsze i wygodniejsze — który nietylko żołnierki uczyć potrafią: ale hystoryi, różnych wiadomości, moralności — i każdy spoczynek w marszu pozostawi po nich jakąś pamiątkę nauki, utwierdzającej żołnierza i podwładnego w moralności w godności jak osobistej tak społecznej. Do pracy więc młodzieży nasza która zdolna jesteś piastować tytuły i dostojeństwa w duchu wolności, a będziesz zaszczytem naszych Pułków, Województw i Kraju!... — Powtarzamy więc że nasz lud jest gotów i woli od razu iść całą obławą jak partyzantką bo mniej straty a więcej korzyści. Wszystko co żyje wystąpi do broni i pójdziemy naprzód het het zawsze naprzód aby się nieoprzeć aż w Petersburgu lub Moskwie. Tam dopiero zakończym tragedyę w sposób taki, aby więcej jej niezaczynać i żyć w siebie w zgodzie i pokoju. W przechodzie zabierzemy Annienkowa i Murawiewa i poślemy Wam do Warszawy w klatce żelaznej, aby żyli gnili i zgnili w swym własnym smrodzie, następnie ich ścierwa śmierdzące, wrzucicie w kloaki,

aby

albowiem dziś dla nich wszelki rodzaj śmierci jest złagodzony. Piotrówny rozruinim bo nieposzliby i w grobach pochowanych carów. Oddamy co komu należy Czwahom Tatarom Czerkiesom a nawet Kałmukom i Baszkirom a Carstwo Moskiewskie zostawiemy do woli Bogu podobało za naszą cywilizacyę. — Zgodziliśmy się naprawdę dorośnie takie: —

Wszystko co chwyci za broń, nie złoży takowej i wróci z nią do domów, ale nie prędzej, aż po zupełnem pokonaniu wroga. — Wszystko co nie znamy jest przeciwko nam, w tem ukarane na śmierć przez ścięcie lub rozstrzelanie (aby młody nasz żołnierz wprawił się do celu — zwłaszcza że szubienica dziś w Polsce jest godłem honorowem zaraz po krzyżu, na niej zakończyli wszyscy nasi Apostołowie. — Wszyscy czynownicy, Sprawnicy, Popy którzy nauczali że car, Bóg i wszelkiego rodzaju szpiegi, na karę śmierci. — Wszystkie Dyplomaty którzy czołgali przed wrogami lub sprzymierzeńcami jego zagranicą a przewiżali siły narodu, do Kompanii Areszlanckich poprawczych na wysługę. — Żołnierzy wroga będą rozdzieleni na trzy kategorye: a. Polacy właśnie ze starych prowincyi jako np. Smoleńskie Kurlandya Zaporoże, rozdzieleni natychmiast zostaną po naszych pułkach, a którzy nieprzyjęli służby — Oficerowie na karę śmierci, żołnierze do Kompanii Areszlanckich. b. Oficerowie i żołnierze innych krajów podbitych gdyby nieprzyjęli służby naszej, rozpuszczeni. c. Oficerowie i żołnierze Moskiewscy przydzieleni zostaną do legionów Moskiewskich formujących się pod naszą zasłoną, którzyby nieprzyjęli służby na karę śmierci. — Ale wszystkich kategoryi ludzie którym będzie dowiedziono że Carowi wielkie przysługi oddali, rozkazy powstańców mordowali, rabowali, palili szpiegowali i sądzili, skaże się na karę śmierci. — Młodzież Polska, zbiegła za granicę chociażby nawet nieszeregów i włóczyła się po Londynie Paryżach Drezdnach i Berlinach idą do Kompanii poprawczych na wysługi. — Ludzie wszelkich kondycyi, przeniewierzywszy się Rządowi Narodowemu z funduszów wdowich im powierzonych a zbiegli za granicę odgrywając role Kommisarzy Zwyczajnych, Nadzwyczajnych Podzwyczajnych, Słownych i Niegłównych, Dowódców Pułkowników, Jenerałów Hetmanów a nawet Ambassadorów Consulów i Dyplomatów i wszelkiego rodzaju intrygantów, oszukanów i oszustów, rozdających sobie pensye po 500 i 1000 franków miesięcznie, na karę śmierci. —— Kompanie poprawcze areszlanckie urządzi się tak: aby stały pierwsze na ogień nieprzyjacielski a ostatnie do miski — wszelka praca w obozach przez nie ma być wykonana i ciągła służba. Każde wykroczenie zasługujące w innych pułkach na oddanie pod sąd — w kompaniach poprawczych będzie karane śmiercią. Kara cielesna miejsca mieć niebędzie aby nie naśladować Moskala. — Duchowieństwo Greckiego obrządku obierze Metropolitę w Kijowie pod warunkiem aby ten żadnych stosunków z carami nie miał. Rząd Narodowy będzie działać jawnie pod zasłoną naszych zastępów zbrojnych .... Bracia, Halliczanie! Wasze niekontentowania mocno nas zasmucają, albowiem i wy musicie się wziąść do dzieła, nieczekając na nasz powrót a siedziby Carów. Lasy i pastwiska, pastwiska i lasy, koło około wkoło, my sądzimy że takowe Austryak obyprokryta wam nada. — Słuchajcie, to co słuszne i sprawiedliwe od was samych będzie zależeć, jak Polska zostanie wolna, którą my oswobodzim wybierzemy wspólnie wszyscy Deputowanych na Sejm aby o wszystkiem radzili gadali i rozkażemy im domagać się aby Naród Cały opłacił te pastwiska i te lasy które do waszych gospodarstw są potrzebne — takowe staną się własnością publiczną, z której każdy pod pewnym warunkiem będzie mógł korzystać. To wszystko proste i jasne, ale potrzeba abyście uważali na to także aby wszyscy jednakowo byli uposażeni, te korzyści które wam są potrzebne są także potrzebne i dla Mazura i dla Litwina i dla innych; trzeba więc abyśmy się na jedno zgodzili a w tenczas weźmiemy to sobie sami jako Obywatele wolni i ustanowimy prawa. — Sądzimy więc że nas niezawstydzicie, i ruszycie się także do broni. — Sobieski oswobodził Wiedeń od Turków idźcie i wy tam i dowiedźcie Światu i Słowianom że z powodu niewdzięczności ukarany został. Weźcie Wiedeń i zawezwijcie Węgrów Serbów Kroatów Dalmatów, aby przysłali swych deputowanych, aby utworzyli federacyę, którą jednomyśl

Dalmatów aby przysłali swych deputowanych, aby utworzyli Federacyę ludów Południowo-Sławiańskich. — Wroga interessem było ich kłócić lecz własna ich potrzeba powinna ich zjednoczyć. Chwała będzie wam Europejska jak wyp[ę]dzicie Carów Austryackich, a Wiedeń oddacie Słowianom pobratymcom na Stolicę... — A jak to wszystko nastąpi jeszcze nasze dzieło nieskończone, bo byłoby hańbą dla nas pozostawić prowincye nasze po Odrę Prusakom; — a więc wtenczas do Berlina by zajrzeć Niemcom w oczy a gdzie daj Boża abyśmy się zeszli razem i wspólnie podzielali trudy wojenne. Potem rozejdziemy się do domów, każdy z nas będzie Obywatelem z żołnierzem Gwardyi Narodowéj, wtenczas i wojska już nam nie będzie potrzeba, a jeżeli uznamy za potrzebne utrzymywać kilkadziesiąt tysięcy dla straży granicznych. Założymy kolonie wojskowo-rólnicze, aby żołnierz zarobił na kawałek chleba i tam czegoś się nauczył; — nie zaś ubrany w piękny mundurek paradował po ulicach, szynkach i łaził po naszych dziewkach, ba czasami nawet i żonach... —

Wernyhora.

Wiadomości potoczne.

Wielka trwoga pomiędzy żołdactwem carskiem tutaj, chociaż jeszcze nikt za broń nie schwytał. A co to będzie wtenczas?..... Gdzie ta chołota się oprze. W okolicach Wasilkowa stanął taborem pułk kawaleryi wprzechodzie. Kobieta nazwiskiem Hryczka, wychodzi z karczmy pijana i opowiada przed wojskiem, że z dwóch stron ciągnie chłopa uzbrojonego po dwadzieścia tysięcy.......

Popłoch, rejwach, wszystko za konia, w nieładzie, bez komendy, rozpierzcha się na wszystkie strony; tu pluton, tu szwadron, tam oficer, tu żołnierz.... a chłopi w duchu się śmieją z komedyi.... Tydzień czasu upłynęło zanim napowrot ten pułk zebrano. Ale biedą Hreczkę zaćwiczono rózgami, nie miano nawet wzglądu na okowitę która każdemu tyle śmiałości dodaje.

Po skończeniu Krucyaty i oswobodzeniu Polski, otworzy się składka Narodowa, aby usypać kopiec w Horodle, na pamiątkę wszystkim naszym męczennikom wymordowanym przez Niemców i Moskali. Gdyby nawet przyszło nam sypać ten kopiec lat 20. i każdemu z męczenników wystawić na nim kapliczkę, zbudujemy arcy-dzieło i zostawiemy pamiątkę pokoleniom następnym, aby takowe niezapominały o cierpieniach naszego Narodu a pracowały ciągle w duchu wolności oświaty, cywilizacyi i niepodległości swéj Ojczyzny.

Wzywamy niniejszém wszystkich do Kraju: czy ubogie, czy bogate; czy mądre, czy głupie; wszyscy urzednicy dygnitarze i hetmani [illegible] nam są potrzebni. Wszelkie Kommissye czy Długów, czy Kredytów, czy dyzlokacyi czy inne będą mogły najlepiéj być zastąpione, przez naszych inwalidów, którzy potracili ręce, nogi i siły fizyczne w boju, oni godnie trafią piastować potrzeby i honor narodu; a co zdrowe tutaj. — Oglądamy się wyglądamy i szukamy naszego Czajki; ale uprzód gdzieś w dziurze tak że ani słychu! Biedna Ukraino, ty cała jak długa i szeroka zostaniesz Sofajem, a kiedy to Twoi Baczkowie wrócą [illegible] napowrót?. —

Redaktorowi odpowiedzialny [illegible]

Korrespondencye z Zaporoża w Umruszeniu... — Odbieramy w tym momencie, różne wiadomości, wezwania, instrukcye etc... na które nam trudno będzie nawet odpowiedzieć, albowiem nieprzyszedł jeszcze czas, aby można było oddać się badaniom przyszłego urządzenia kraju etc. Odpowiemy im jednak co do statutu Litewskiego którego chcą zatrzymać w siebie, jakoteż innych zastrzeżeń, że w Polsce Wolnéj, Obywatele wszystkich prowincyj będą używać praw równych i tychże prerogatyw, im więcej że ci co od roku krew leją za wolność kraju, mają większe prawo coś wyrzec w tym przedmiocie, że podobne warunki potrzebują sankcyi nie jednéj prowincyi lecz całego narodu do którego się odwołujemy. W końcu dalecy jesteśmy aby ich namawiać do przyjęcia naszych praw skoro uznają inne zgodniejsze z ich potrzebami; Polska Wolna gwałtu im nie zada, chociażby sformowali jaką odrębność sprzymierzoną z nami... — Dalej dowodzą że Chmielnicki Mazepa i inni byli najlepszymi Polakami, że jeżeli były jakie nieporozumienia i przyszło do starć krwawych, nigdy to nienastąpiło przeciwko wspólnéj Ojczyznie lecz przeciw Oligarchyi która była mocno zepsuta i skłonna do nadużyć. — Że większa połowa Kozaczyzny pochodzi z krwi polskiéj. Że przez gwałt chcą powrócić na łono wspólnéj Ojczyzny za którą przeleją krew i t. d. Z resztą ich widoki w ogóle są zgodne z naszym poglądem rzeczy: Przytaczamy niektóre. — Wszystkich Moskali naprowadzonych do Kraju przez Carów, skazują na utratę majątków i życia. Wszystko co zemknie w naszej stronie w czasie ich powstania, aby natychmiast było ukarane przez nas (rozumie się że tak samo postąpią Mazury z naszymi zbiegami.) — Osoby zbiegłe za granicę, lub zostające w służbie wrogów, tracą majątki które natychmiast przechodzą na własność narodową. — Wszelkie majątki rozdane przez wrogów od r. 1772 powrócą na własność narodu. Wszelkie konfiskaty od r. 1772 powrócą się właścicielom prawym lub ich sukcessorom a w braku takowych na rzecz publiczną. Pierwsi nabywcy dóbr konfiskowanych lub ich następcy tracą w zupełności takowe. Nabywcy z drugiéj ręki zostaną wynagrodzeni w ⅓. — Nabywcy z 3ciéj ręki i dalsi wynagrodzeni będą w połowie. — Osoby protegowane przez wrogów i uposażone jak np: z Konfederacyi Targowickiéj etc.. oddadzą swe majątki na rzecz publiczną. — Wszelkie Ordynacye i zabytki feudalności, znoszą się na zawsze i przechodzą na własność Narodu, jako niesłuszne, nieprawne i nielogiczne — bo żadna istota żyjąca, niemoże przekazywać następnym pokoleniom swych woli i zachcianek. — zwłaszcza Oligarchia Polskę w grób wprowadziła. Wszelkiego rodzaju Grafy Markizy Xiążęta Barony Tyrszty i Ge[illegible]tyrszty którzy dorobili się tytułów u wrogów od r. 1772 tracą tytuł Obywatelstwa w Polsce, a następcy ich w [illegible]: gdyby tychże tytułów używali. — Króle i Cary nas zdradziły a zatem Rząd Królewski jest zły, najlepiéj będzie wybierać Atamanów czy tam Prezydentów na lat 5, 10 lub 20. — Kozackie pułka niebędą użyte w sposób jaki dziś je używają Moskale, to jest do jurważu, rabunku, szpiegowania i wszelkich posyłek; posługując armii i będą skazani na wyrzygowisko tejże: lecz będą rozdzieleni do wszystkich pułków regularnych i wszelkiéj broni. — Dla szczupłości naszych kolumn, musimy zamknąć takowe przytoczeniem końcowego wiersza umieszczonego w ich piśmie... B. P. i N... Ach Pany Pany! i Ty Rzewuski [illegible] synu — Prodałeś za chresty Polszu, Lytwu, Ukrainu. —

Pismo nasze prenumerować można we Wszystkich karczmach i gospodach zostawiwszy swój Adress. Cena co kto chce i może dać — dla ubogich bezpłatnie aby tylko w zamian Służyli szczerze Ojczyznie.

Mieszkańcy własności równej nastąpi w sposób aby każdy otrzymujący dostał niemniej jak morgów 30 gruntu. Wracający z Sybiryi lub więzień którzy [illegible] panny wyposażeni zostaną także etc etc.